

אור החיים

עונג שבת

פרשת וישלח | מס' 8

לו להזכיר את החסד שזו דרגה יותר גבוהה כי היא לפני משורת הדין???

ומישב רבינו: שיעקב כיון לומר בזה את שני פרטי ההטבה שהטיב עמו ה', הראשון הוא ה'חסד' שה' התחסד עמו ונתן לו את כל צרכיו ברב טוב. והשני שקיים והעמיד את החסד בידו ולא נתן ללבן לגזול ולחמסו, ושמר לו האמת, פירוש, שהעמיד בידו את החסד.

ומוסיף רבינו הקדוש: שיש לך לדעת, אדם שגזלו ממנו כסף שהיה שלו ביושר ובדין, הקדוש ברוך הוא משלים לו את החסרון על ידי שמרויח כסף ממקום אחר, כי מה שמגיע לאדם אי אפשר לקחת ממנו באמת, רק היות שלאדם יש בחירה, יש לו אפשרות לגזול ממון אחרים, אבל אין הנגזל מפסיד באמת כי מקבל זאת בחזרה.

אולם דרך בני אדם שלמרות שמקבלים בחזרה את דמי הגזילה ממקום אחר, יש להם צער כשגוזלים מהם, משתי סיבות: א. כי הם חושבים שאם לא היו גוזלים מהם היו מרויחים פעמיים. ב. שכואב להם למה הגולן הצליח לגזול מהם. ורק אם יקבלו בחזרה את הגזילה מהגולן עצמו ולא ממקום אחר, אז לא יהיה להם צער. וזה מה שהיה אצל יעקב אבינו, שהקדוש ברוך הוא החזיר לו את הגזילות שגזל ממנו לבן, מנכסי לבן עצמו.

וזה לשון קדשו: 'והוא מה שעשה ליעקב שהיה משלם לו מנכסי גזלן עצמו, הוא לבן, דכתיב "ויצא ה' את מקנה אביכם ויתן לי", שהיה מוציא בלעו של לבן מפיו ומחזיר ממונו של יעקב, והוא אומר ומכל האמת. ונכון'. עד כאן לשון קדשו.

{ וישלח פרק לב פסוק יא }

כמה בהמות שלח יעקב לעשו, ומה הרמז בזה?

עֲזִים מֵאֲתָיִם וְתִישִׁים עֲשָׂרִים רְחֵלִים מֵאֲתָיִם וְאֵילִים עֲשָׂרִים. גְּמָלִים מִיְּנִיקוֹת וּבְנֵיָהֶם שְׁלֹשִׁים פְּרוֹת אַרְבָּעִים וּפְרִים עֲשָׂרָה אֶתְנֵת עֲשָׂרִים וְעִירִים עֲשָׂרָה:

יעקב אבינו שלח לעשו מנחה שכוללת 580 בעלי חיים, לפי החשבון דלהלן: עזים 200 + תישים 20 + רחלים 200 + אילים 20 + גמלים מניקות 30 + בני הגמלים 30 + פרות 40 + פרים 10 + אתונות 20 + עירים 10. סה"כ = 580. [כי רבינו מפרש 'גמלים מניקות ובניהם שלושים', שכל אחד מהם בנפרד היה 30 וביחד ששים, ולא כמו שפירשו בשם רש"י ששניהם יחד היו 30].

כתב רבינו בשם זקינו רבי חיים בן עטר הזקן, מה היה הענין של יעקב דווקא בסכום זה? אלא 580 זה בגימטריא "תקף", שרצה להכניע את תוקף כוחו וחרונו של עשו על ידי מנחה זו. ומוסיף, שגם המילה "שעיר" שהוא כינוי לעשו, גם בגימטריא 580.

{ וישלח פרק לב פסוק טו }

יעקב פחד שיעמוד לעשו 'זכות אבות'

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכָיִם לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו:

לכאורה הרי ידוע שעשו הוא אחיו ומדוע צריך הפסוק להזכיר כאן שעשו היה אחיו. ועוד מדוע ניסה יעקב לפייס את עשו הרשע ולא הלך אתו בדרך מלחמה, אלא מתרץ רבינו כיוון שעשו הוא אחיו, יש חשש שעשו יוכל להזיקו במלחמה שתעמוד לו זכות אבות.

ולפי זה מובנת תפילת יעקב שאמר 'הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו כִּי יָרָא אָבְכִי אֹתוֹ', ולכאורה מהו כפל הדברים, אלא שחשש יעקב שני חששות שיעמדו לזכות עשו, האחד כח רוחני של זכות אבות, ועל זה ביקש "מיד אחי" שלא יעמוד לו זכות אבות, השני הוא כח גשמי, גודל תוקפו וחוזקו, ועל זה ביקש "מיד עשו".

{ וישלח, פרק לב פסוק ד, ופסוק יב }

בשביל מה סיפר יעקב לעשו שיש לו שוורים וחמורים?

וַיְהִי לִי שׂוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וְאֶשְׁלָחָה לְהַגִּיד לְאֹדְנִי לְמִצְרָאֵן חֵן בְּעֵינָיִךְ:

יש להבין בשביל מה שולח יעקב לספר לעשו את ההצלחות והעשירות שלו, הרי הוא בא לפייס אותו, ומה התועלת בסיפור זה. התשובה היא, שזה חלק מהפיוס וקירוב הלבבות, כי 'דרך שני אחים אשר נאמנים הם באהבתם, להודיע לאח את כל אשר יעבור עליו, כי זה יגיד קירבת הלבבות'. והמטרה היתה למצוא חן בעיניו על ידי כך שמראה לו שהוא מאמין בו ונאמן באחותו.

בדרך זה, מבאר רבינו גם בפרשת וישב, את הסיבה שיוסף סיפר לאחיו את כל החלומות שלו, ולכאורה הרי ידע שהם שונאים אותו, ומדוע מוסיף לספר להם את חלומותיו. אבל האמת היא, שיוסף נתכוון לגרום לקירבת הלבבות ביניהם, שמראה להם שהוא אוהב ונאמן להם, ומספר להם את כל מה שעובר עליו כדרך אחים נאמנים.

{ וישלח פרק לב פסוק ו, וישב פרק לו פסוק ה }

'אדם שגזלו ממנו שלא כדיון, מקבל תמורתו כסף אחר משמים'

קִטְנֵתִי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמְכַל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֵת עֲבָדְךָ:

שואל רבינו: מדוע יעקב הקדים לומר את ענין 'החסד' ולאחר מכן את ענין 'האמת', ולכאורה היה ראוי לו להקדים ולומר 'מכל האמת' להזכיר שה' עשה עמו כפי שורת הדין וכפי הראוי לו, ואחר כך היה

היתכן שיעקב יאמר לעשו 'ראיתי פניך כראות פני אלהים'?

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב, אֵל נָא, אִם נָא מֵצֵאתִי חֹן בְּעֵינַיִךְ וְלִקְחַתְּ מִנְחָתִי מִיָּדַי, כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פְּנֵיךְ כְּרֹאֵת פְּנֵי אֱלֹהִים וַתְּרַצְנִי.

לכאורה תמוה ביותר, שיאמר לו יעקב כדברים האלה שראיתי פניו הם כראות פני אלקים. ויש מפרשים בדברי רבינו ש'אלקים' כאן אינו שם קודש, אלא שם חול מלשון שררות ורבנות (כמו דיינים שנקראים בתורה 'אלקים'), והכוונה לאנשים גדולים וחשובים שהדרך לקבל את פניהם במתנות, ולכן מבקש יעקב מעשיו שיקבל את המתנה.

{ וישלח, פרק לג פסוק י }

'בני תורה צריכים לסבול יסורים בעולם הזה כדי לזכות באוצרות לעולם הבא'

אֱלֹהֵי בְּנֵי אֶצֶר בְּלֶהֶן וְזַעֲוֹן וְעֶקֶן:

אמרו חכמינו במדרש (ילקוט משלי), שהתורה שאלה את הקדוש

ברוך הוא 'מפני מה בני עניים' כלומר, מדוע בני תורה סובלים מעניות, ענה לה הקדוש ברוך הוא בלשון הפסוק 'לְהַנְחִיל אֶהְבִּי יֵשׁ וְאַצְרֵיהֶם אֲמַלֵּא', שעל ידי היסורים שיש להם בעולם הזה, מתרבה ומתמלא להם האוצר השמור להם לעולם הבא.

ולכן היו צדיקים שביקשו שיבואו עליהם יסורים, וכמו התנא רבי אלעזר בן רבי שמעון בר יוחאי, שהיה קורא ליסורים בכל לילה 'בואו אחי', כי הוא רצה לזכות באוצרות שאדם זוכה באמצעות היסורים.

בזה יש לפרש את הפסוק בדרך רמז: אֱלֹהֵי בְּנֵי אֶצֶר - שרוצים למלאות אוצרות בעולם הבא, צריכים לקבל על עצמם בְּלֶהֶן - בהלה ופחד, וְזַעֲוֹן - זוועות, וְעֶקֶן וצרות (תרגום 'צרה' 'עקא').

ומסיים רבינו בלשון קדשו: 'ומעתה מי האיש החפץ חיים העליונים לאצור אוצרות הטוב, ימאוס בעולם הזה ובתענוגיו, ויקבל עליו בלהן וזעון ועקן, לטוב לו כל הימים ולמלאות אוצרותיו'.

{ וישלח פרק לו פסוק כז }

גדולים צדיקים במיתתם: רבינו האור החיים ז"ע פועל נצורות ככה התפילה

שח הגאון רבי חיים יעקב סופר שליט"א ראש ישיבת 'כף החיים' אספר לכם מעשה ששמעתי מדודי הגאון הצדיק רבי אברהם מונסה זצ"ל [הסיפור הזה לא הודפס בשום ספר ובשום מקום ואני מספר לכם מה ששמעתי מדודי ששמע מבעל המעשה].

בזמן מלחמת העולם הראשונה היה כאן בירושלים יהודי שקראו לו רבי משה סבג עליו השלום, מרבני ישיבת פורת יוסף, מי שידוע באותה תקופה בזמן המלחמה של מלחמת הטורקים, הם גייסו לצבא בכח את כל מי שראו, מגיל 14 ועד גיל 60.

יום אחד הצבא הטורקי נכנס, ומצא את רבי משה סבג הנ"ל ועוד כמה חכמים. לקחו אותם, וגייסו אותם בעל כרחם לצבא הטורקי. אי אפשר לתאר את האכזריות ואת הרוע לב שהיה להם. הם לא ידעו לאיפה הם הולכים. הם לקחו אותם ברגל מירושלים עד באר שבע, ומבאר שבע נסעו ברכבת עד דמשק. והרב רבי משה עליו השלום לא היה רגיל בהליכה כזו, ובחצי הדרך כבר נהיה תשוש בלי שום טיפת כח, וישב על הרצפה, ואמר להם, אני לא יכול, לא יכול ללכת, אתם רוצים להרוג אותי? תהרגו אותי, אני כבר אזלו כוחותיי, אני לא מסוגל ללכת אפילו לא עוד צעד אחד. הם ראו שבאמת הוא לא מתחזה ולא מחזיק פנים, אלא פשוט תש כוחו והוא הולך למות, אמרו לעצמם מה אנחנו צריכים אותו? שישאר פה. והם הלכו הלאה.

רבי משה נשאר בין שמים לארץ בחצי המדבר לבדו וישב כך ובכה, מה יעשה? הוא היה כבר חצי מת. וישב ובכה והתפלל ואמר: רבי חיים בן עטר, איפה אתה? איפה הזכות של אבא שלי? - אביו עליו השלום, היה מנהגו כל יום שיש לי ללכת להר הזיתים, ולגמור את כל ספר התהלים על קברו של האור החיים הקדוש חוק ולא יעבור, ובערב שבת היה מדליק נרות שבת, ומדליק נר שמן מיוחד לכבוד רבי חיים בן עטר זצוק"ל. לכן היה מתפלל לרבי חיים שיציל אותו בזכות אביו ואמר: כל הזכות של אבא שלי שבוע שבוע, כל משך חייו הוא היה עושה, כל זה הלך לבטלה? כך היה יושב ובוכה, ומהחום והתשישות נפל והתעלף על הרצפה.

עברה שעה - עברו שעותיים, ופתאום מרגיש רבי משה סבג שמישהו מעיר אותו, דוחף אותו. והוא כבר היה תשוש וחסר כח לחלוטין, ואותו אחד אומר לו: חכם משה, קום. והוא דוחף אותו ומוליך אותו והוא היה חצי מטושטש, חצי ישן חצי חולה, לא מבין מה מדברים איתו, ושאל אותו מי אתה? וענה לו אותו האיש: אני חיים, קום. הושיב אותו שם. ואיפה הושיב אותו האור החיים? הוא ישב בדמשק עד שנגמרה המלחמה, מול המשטרה הטורקית. ללמדך שהקדוש ברוך הוא עושה נס הוא עושה אותו עד הסוף, ושום דבר רע לא קרה לו. זה הכח העצום של תפילה על קברו של האור החיים הקדוש.

{ עלון אור החיים הקדוש, מדור שבחי חיים, פרשת בראשית התש"ף }

הודעה חשובה! דרושים מפיצים לעלון לכל חלקי הארץ, לפרטים: 052-7149157

העלון מוקדש-לרפואת שמעון בן ספיר שרה, ספיר שרה בת נגיה, אברהם בן מרים, חנה בת גרציה, מיכאל בן ברוריה שרה, שמעון בן לבנה, שירה בת ספיר שרה, אלישבע בת אביגיל, מרים בת גלדיס, צביקה בן מרים, דוד בן גרציה, יצחק בן רחל, אסתר בת עזיה, אילנית בת תמר, תמר בת חנום, מעיין בת אפרת רחל. לזיווג הנזק שיראל בת נגיה, אפרת בת תמר, יעקב חיים בן יעל, יפית נועה בת יעל, ישראל בן יעל. להצלחה בכל ליהודה אילה אהרון שמעון ותמר-עובדיה, ניר בן ענת ענת וכל בני ביתו, זכריה בן שרה ובני ביתו. לע"ג הרב שמעון בן אסתר זצ"ל, חיים יעיש בן עישה, מרים בת מול מסעודה, גרציה בת רחל, סמדר שמחה בת רות, אילנה בת רינה, מיה בת שושנה, ינאל בן שמחה, חיה בת נגיה, יחזקאל בן מרים, יוסף בן מסעודה, דניאל בן רחל, ליאורה בת רחל.

קהל לך זכות בהפצת תורתו של

האור החיים הקדוש

052-7149157

לקבלת העלון במייל:

oh613000@gmail.com